

Authors' contribution/
Wkład autorów:
A. Study design/
Zaplanowanie badań
B. Data collection/
Zebranie danych
C. Statistical analysis/
Analiza statystyczna
D. Data interpretation/
Interpretacja danych/
E. Manuscript preparation/
Przygotowanie tekstu
F. Literature search/
Opracowanie
piśmiennictwa
G. Funds collection/
Pozyskanie funduszy

ORIGINAL ARTICLE

JEL code: J20, J54, R23

Submitted:
April 2023

Accepted:
May 2023

Tables: 5
Figures: 8
References: 36

ORYGINALNY ARTYKUŁ
NAUKOWY

Klasyfikacja JEL: J20, J54, R23

Zgłoszony:
kwiecień 2023

Zaakceptowany:
maj 2023

Tabele: 5
Rysunki: 8
Literatura: 36

THE ROLE OF SOCIAL COOPERATIVES IN HUNGARY OVER THE PAST TEN YEARS – FROM A REGIONAL LABOUR MARKET PERSPECTIVE

ROLA SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH NA WĘGRZECH W OSTATNIEJ DEKADZIE Z PERSPEKTYWY REGIONALNEGO RYNKU PRACY

Zoltán András Dániel^{1(A,B,C,D,E,F)}, Tamás Molnár^{1(A,B,C,D,E,F,G)},

Patrícia Fanni Porkoláb^{1(A,B,C,D,E,F)}

¹ Department of Business Economics, University of Pannonia, Hungary

¹ Wydział Biznesu i Ekonomii Uniwersytetu Panonii, Węgry

Citation:

Dániel, Z. A., Molnár, T., Fanni, P. (2023). The role of social cooperatives in Hungary over the past ten years – from a regional labour market perspective / Rola spółdzielni socjalnych na Węgrzech w ostatniej dekadzie z perspektywy regionalnego rynku pracy. *Economic and Regional Studies*, 16(2), 223-240. <https://doi.org/10.2478/ers-2023-0015>

Guest Editor Dr. Katalin Liptak, PhD, Faculty of Economics, University of Miskolc, Hungary

Abstract

Subject and purpose of the work: The aim of the research is to show how the effectiveness and regional labour market impact of social cooperatives in Hungary has evolved over the past 10 years.

Materials and methods: The research database is based on a database of domestic enterprises. It includes data on the assets and income of social cooperatives for the past 10 years.

Results: It analyses the evolution of the number of social cooperatives in space and time, in parallel with a legal and support environment. Focusing on a ten-year time horizon, it has examined the areas where the evolution of the number and activity of social cooperatives has had a greater impact on the labour market situation.

Conclusions: It has shown that changes in the legal environment have significantly increased the number of social cooperatives. It has shown that, despite the increase in numbers, the cooperatives studied have survived in large numbers. It has shown a positive contribution to employment.

Keywords: social cooperatives, regional analysis, social enterprises, regional labour market

Streszczenie

Przedmiot i cel pracy: W badaniu przedstawiono jak kształtowała się działalność spółdzielni socjalnych i jak ewoluował ich wpływ na regionalny rynek pracy na Węgrzech w ciągu ostatnich 10 lat.

Materiały i metody: Badanie oparto na bazie danych dotyczących krajowych przedsiębiorstw. Zbiór ten zawiera dane o aktywach i dochodach spółdzielni socjalnych obejmujących okres 10 lat.

Wyniki: Przeanalizowano ewolucję liczby spółdzielni socjalnych w czasie i przestrzeni w kontekście otoczenia prawnego i środowiska wsparcia. W dziesięcioletnim horyzoncie czasowym zbadano obszary, w których zmiany w liczbie i działalności spółdzielni socjalnych miała znaczący wpływ na sytuację na rynku pracy.

Wnioski: Wykazano, że zmiany w otoczeniu prawnym znacząco zwiększyły liczbę spółdzielni socjalnych. Okazało się, że pomimo wzrostu liczby innych spółdzielni, większości analizowanych spółdzielni udało się utrzymać na rynku. Potwierdzono ich pozytywny wpływ na wskaźniki zatrudnienia.

Słowa kluczowe: spółdzielnie socjalne, analiza regionalna, przedsiębiorstwa społeczne, regionalny rynek pracy

Address for correspondence / Adres korespondencyjny: Zoltán András Dániel, PhD (ORCID: 0000-0001-5347-4785), (daniel.zoltan@gtk.uni-pannon.hu); Tamás Molnár, prof., (molnar.tamas@gtk.uni-pannon.hu); Patrícia Fanni Porkoláb, MA (patricia.fanni98@gmail.com), Department of Business Economics, University of Pannonia, 10. Egyetem St., 8200 Veszprem, Hungary; phone: +36 88 624-000/6253

Journal included in: AgEcon Search; AGRO; Arianta; Baidu Scholar; BazEkon; Cabell's Journalytics; CNKI Scholar (China National Knowledge Infrastructure); CNPIEC – cnpLINKer; Dimensions; EBSCO; ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities and Social Sciences); ExLibris; Google Scholar; Index Copernicus; J-Gate; JournalTOCs; KESLI-NDSL (Korean National Discovery for Science Leaders); MyScienceWork; Naver Academic; Naviga (Softweco); Polish Ministry of Science and Higher Education; QOAM (Quality Open Access Market); ReadCube; SCILIT; Semantic Scholar; TDNet; Ulrich's Periodicals Directory/ulrichsweb WanFang Data; WorldCat (OCLC); X-MOL

Copyright: © The Authors, 2023. **Publisher:** John Paul II University in Białá Podlaska, Poland.

Introduction

Social cooperatives are considered to be the main actors of the social economy in many countries. The creation of social cooperatives contributes to tackling inequalities and improving the labour market in regions with high unemployment rates (Kis et al., 2016). The objective of this research was to examine the last 10 years of social cooperatives, i.e. the activity of cooperatives since the changes in 2012, and the relationship between changes in their main characteristics (number, regional distribution, number of jobs created) and changes in labour market data. In this analysis, it will examine the relationship between the regional distribution of social cooperatives and labour market indicators, i.e. whether social cooperatives have had an impact on the labour market situation.

Approaches to the concept of social enterprises

There are many definitions of social enterprise in the literature from different parts of the world. However, it is largely agreed by researchers that they are created with the same purpose despite some differences (varying size, scope of activities, orientation, objective) to create value (Murphy-Coombes (2009); cited in (Petheř et al., 2010).

According to the European Union, “a social enterprise is an enterprise whose primary purpose is to achieve social impact rather than to generate profits for its owners and shareholders; whose profits are primarily reinvested in the pursuit of those social objectives; which is managed in a responsible, transparent and innovative way, in particular through the involvement of employees, customers and stakeholders affected by the business”.

Social entrepreneurship is a business model that aims to solve social problems and promote positive social impact (Siposné, 2020). However, social enterprises do not only focus on local social impact, but also place equal importance on economic viability and generate profit based on their business models (Dees, 1998; Pomerantz, 2003).

Social enterprises look for and implement innovative solutions to social problems that improve people’s lives in the long term (Mort et al. 2003, Lipták et al., 2022). This could be, for example, providing services that help the unemployed find work, provide adequate housing for the poor or make life easier for the elderly (Lepoutre et al., 2011).

Social enterprises can be very diverse and can operate in many areas (Peredo and McClean, 2006; Haugh, 2007). For example, they can be firms that focus on reducing food waste (Brdulak and Florczak, 2022) or non-profit organisations that aim to alleviate

Wstęp

W wielu krajach spółdzielnie socjalne uznaje się za głównych aktorów ekonomii społecznej. Tworzenie spółdzielni socjalnych przyczynia się do niwelowania nierówności i poprawy sytuacji na rynku pracy w regionach o wysokiej stopie bezrobocia (Kis i in., 2016). W tym badaniu analizowano działalność spółdzielni socjalnych przez ostatnią dekadę, tj. od zmian wprowadzonych w 2012 r., oraz zależność między zmianami w ich głównej charakterystyce (liczba spółdzielni, rozmieszczenie regionalne, liczba utworzonych miejsc pracy) a zmianami w sytuacji na rynku pracy. W analizie zbadano związek między regionalnym rozmieszczeniem spółdzielni socjalnych a wskaźnikami rynku pracy, aby ustalić, czy spółdzielnie socjalne miały wpływ na sytuację na rynku pracy.

Podejście do koncepcji przedsiębiorstw społecznych

W literaturze przedmiotu z różnych części świata pojawia się wiele definicji przedsiębiorstwa społecznego. Badacze są zasadniczo zgodni co do tego, że przedsiębiorstwa tego typu zakłada się w tym samym celu – aby generować wartość, pomimo pewnych różnic (wielkość, zakres działań, ukierunkowanie, misja) (Murphy-Coombes (2009); cyt. w (Petheř, i in., 2010).

Zgodnie z definicją przyjętą w Unii Europejskiej „przedsiębiorstwo społeczne to przedsiębiorstwo, którego głównym celem jest wywarcie wpływu na społeczeństwo, a nie generowanie zysków dla jego właścicieli i akcjonariuszy; zyski przedsiębiorstwa społecznego są przede wszystkim reinwestowane w realizację celów społecznych; przedsiębiorstwo społeczne zarządzane w sposób odpowiedzialny, przejrzysty i innowacyjny, w szczególności poprzez zaangażowanie pracowników, klientów i interesariuszy, na które oddziałuje dany podmiot”.

Przedsiębiorczość społeczna to model biznesowy, którego celem jest rozwiązywanie problemów społecznych i promowanie pozytywnego wpływu na społeczeństwo (Siposné, 2020). Przedsiębiorstwa społeczne nie skupiają się tylko i wyłącznie na lokalnym wpływie na społeczeństwo, ale przywiązują taką samą wagę do rentowności ekonomicznej i generują zyski w oparciu o swoje modele biznesowe (Dees, 1998; Pomerantz, 2003).

Przedsiębiorstwa społeczne poszukują innowacyjnych rozwiązań problemów socjalnych, które trwale poprawiają życie ludzi, i je wdrażają (Mort i in., 2003, Lipták i in., 2022). Mogą na przykład świadczyć usługi w postaci asystowania bezrobotnym w znalezieniu pracy, zapewniać odpowiednie mieszkania dla

poverty and reduce social inequalities (Graziano and Forno, 2012; Kirwan, 2006).

Social enterprises contribute to the benefit of society through their business model (Migliore et al. 2014; Cembalo et al., 2013; Marsden and Smith, 2005) and are increasingly popular in many parts of the world. In many countries they are supported by government programmes and tax incentives, as they are recognised as playing an important role in social and economic development. Despite this, in many cases funding difficulties are an obstacle to their work (Szűcsné-Markovics and Sasvári, 2015).

In Western and Southern Europe, as well as in South America, the social cooperatives that have been established have focused on three main groups: the unemployed, the disabled, and the elderly and young (Petheő et al., 2010).

osób ubogich lub ułatwiać codzienne życie osobom starszym (Lepoutre i in., 2011).

Przedsiębiorstwa społeczne mogą być bardzo zróżnicowane i działać w wielu obszarach (Peredo i McClean, 2006; Haugh, 2007). Mogą to być na przykład firmy, których działalność jest ukierunkowana na ograniczanie marnotrawienia żywności (Brdulak i Florczak, 2022), lub organizacje non-profit, których celem jest zmniejszanie ubóstwa i niwelowanie nierówności społecznych (Graziano i Forno 2012; Kirwan 2006).

Przedsiębiorstwa społeczne działają na rzecz społeczeństwa poprzez swój model biznesowy (Migliore i in. 2014; Cembalo i in. 2013; Marsden i Smith 2005) i są coraz bardziej popularne w wielu częściach świata. W wielu krajach mogą liczyć na wsparcie w postaci programów rządowych i zachęt podatkowych, ponieważ uznaje się, że odgrywają ważną rolę w rozwoju społecznym i gospodarczym. Pomimo tego typu wsparcia w wielu przypadkach ich działalność utrudniają kwestie finansowe (Szűcsné-Markovics i Sasvári, 2015)

Spółdzielnie socjalne w Europie Zachodniej i Południowej, a także w Ameryce Południowej, skupiają się na trzech głównych grupach: bezrobotnych, niepełnosprawnych, osobach starszych i młodych (Petheő i in., 2010).

Table 1. Social enterprise models worldwide

Tabela 1. Modele przedsiębiorstw społecznych na świecie

US-UK approach / Model w Stanach Zjednoczonych i Zjednoczonym Królestwie	Canada-continental Europe approach / Model w Kanadzie i Europie kontynentalnej	Divergent approaches / Różnice	Eastern European model / Model wschodnioeuropejski	Domestic practice / Praktyki krajowe
Focus on individual performance, the social entrepreneur / Skupienie na indywidualnych wynikach, przedsiębiorca społeczny	Focus on the community element, collective governance / Skupienie na elemencie społecznościowym, zbiorowym zarządzaniu	“Old” school: alternative capitalism<> “New” school: improved capitalism / „Stara” szkoła: alternatywny kapitalizm<> „Nowa” szkoła: ulepszony kapitalizm	The bankruptcy of collective management models. Development funding in the first ten years, mainly from US sources / Bankructwo modeli zbiorowego zarządzania. Finansowanie rozwoju w ciągu pierwszych dziesięciu lat, głównie ze źródeł amerykańskich	Focus on labour market shortages, often donor-led / Skupienie na niedoborach na rynku pracy; często pomoc darczyńców
Typically a more commercial management of a non-profit organisation, market-based management of revenues / Zazwyczaj zarządzanie organizacją non-profit w stylu bardziej komercyjnym, rynkowe zarządzanie przychodami	Non-profit is not a conceptual element - it is the democratisation of profit sharing that matters / Non-profit nie jest elementem konceptualnym – liczy się demokratyzacja podziału zysków	“German” school: market sustainability is needed<>“French” school: state intervention is important / Szkoła „niemiecka”: potrzebna jest równowaga rynkowa<>Szkoła „francuska”: ważna jest interwencja państwa	Civil society - non-profit sector orientation, US-UK interpretation would be more “organic” / Społeczeństwo obywatelskie – ukierunkowanie na sektor non-profit, bardziej „organiczna” interpretacja modelu US-UK.	Non-profit sector, but mainly in disadvantaged areas / Sektor non-profit, ale ukierunkowany głównie na grupy mniej uprzywilejowane
Innovative solutions in any field (e.g. environment, education or human rights) / Innowacyjne rozwiązania w dowolnej dziedzinie (np. środowisko, edukacja czy prawa człowieka)	Typically operate in the social field, complementing state provision (origin: southern Europe, welfare state deficit) / Zwykle działają w obszarze socjalnym, jako uzupełnienie działalności państwa (pochodzenie: południowa Europa, niedobór państwa opiekuńczego)	“Italian” model: grassroots self-help organisations / Model „włoski”: oddolne organizacje samopomocowe	Resources (EU) to fund the European model / Zasoby (UE) na finansowanie modelu europejskiego	In addition to EU funding TÁMOP-2.4.3.D Social Economy Development 5+1 calls (15-50 million) - 359+1 winners domestic funds also appeared - NES / Oprócz środków unijnych TÁMOP-2.4.3.D Rozwój ekonomii społecznej 5+1 zaproszeń (15-50 milionów) - 359+1 zwycięzców również środki krajowe – NES
There are tax breaks but no direct government support / Wprowadzono ulgi podatkowe, ale nie ma bezpośredniego wsparcia rządowego	Typical of state support, in fact! / Zasadniczo jest to typowe wsparcie państwa!	Ashoka model: support for priority individual initiative / Model Ashoka: wsparcie priorytetowej inicjatywy indywidualnej	Social entrepreneurship as a concept came with EU accession / Przedsiębiorczość społeczna jako koncepcja pojawiła się wraz z przystąpieniem do UE	Specificity of the involvement of local authorities / Specyfika zaangażowania władz lokalnych

Source: Own ed. based on Petheř et al. (2010).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Petheř et al. (2010).

Social cooperatives

Businesses have been the engine of economic growth in recent decades and some researchers expect this trend to continue. Cooperatives are also part of the enterprise, but there is some difference

Spółdzielnie socjalne

W ostatnich dziesięcioleciach to przedsiębiorstwa były głównym motorem wzrostu gospodarczego i niektórzy badacze wróżą, że ta tendencja się utrzyma. Spółdzielnie są również przedsiębiorstwami, ale

between the two: 'a "traditional" enterprise in the form of a business company, whose guiding principle is to maximise profits, differs from a social enterprise in the form of a cooperative in that the latter combines the economic function with a cultural, social, community-organising function' (Petheő, 2008). However, the management of social enterprises is very similar to that of classical profit-oriented enterprises. By their character, they have a strong focus on human resources (Bogdány et al., 2012) and will be increasingly affected by the spread of Industry 4.0 technologies (Obermayer et al., 2022).

The International Federation of Co-operatives has produced a position paper on the identity of co-operatives, which includes a definition of co-operatives, the core values of the movement and the principles on which it operates. The resolution states that "A cooperative is an autonomous association of persons who voluntarily unite for the purpose of achieving their common economic, social and cultural objectives through a jointly owned and democratically managed enterprise". In connection with this, the following values were highlighted: democracy, equality, individual responsibility, justice, solidarity, openness, and the ethical values of social responsibility (International Federation of Cooperatives, 1995, pl).

Cooperatives operate effectively in all sectors of the economy and society, providing social, cultural, health and educational services in addition to wealth creation (Bak and Réti, 2013). By the end of the 20th century, types of cooperatives that pursue social objectives, such as worker cooperatives and social cooperatives, had become widespread in Europe (Virág, 2017).

Act X of 2006 on cooperatives defined the term as follows: "A cooperative is an organisation with legal personality, founded with a share capital of a certain amount, operating according to the principles of open membership and variable capital, with the aim of promoting the satisfaction of the economic and other social (cultural, educational, social, health) needs of its members" (Cooperatives Act/Szövetkezeti törvény, 2006, p. 1).

According to the Civil Code, which entered into force in 2013, "A cooperative is a legal entity established with capital from the members' contributions, operating according to the principles of open membership and variable capital, and carrying out activities aimed at meeting the economic and social needs of its members, where the member's obligation towards the cooperative is to make a contribution of assets and to provide personal assistance as defined in the statutes" (Civil Code/PTK, 2013, p. 43).

A social cooperative is therefore a business model that aims to create value for the community

z tą zasadniczą różnicą, że „tradycyjne” przedsiębiorstwo w formie spółki handlowej, której naczelną zasadą jest maksymalizacja zysków, różni się od przedsiębiorstwa społecznego w formie spółdzielni tym, że ta ostatnia łączy działalność gospodarczą z funkcją kulturalną, społeczną, organizującą życie społeczne” (Petheő, 2008). Przedsiębiorstwa społeczne i klasyczne przedsiębiorstwa nastawione na zysk są zarządzane w zbliżony sposób. Co do zasady są silnie ukierunkowane na zasoby ludzkie (Bogdány i in., 2012), a na ich działalność będą w coraz większym stopniu wpływać technologie zaliczane do czwartej rewolucji przemysłowej (Obermayer i in., 2022).

Międzynarodowa Federacja Spółdzielni (International Federation of Co-operatives) opracowała dokument przedstawiający stanowisko w sprawie spółdzielni, w którym zaproponowano definicję spółdzielni, określono podstawowe wartości ruchu spółdzielczego i zasady, którymi się kieruje. W rezolucji stwierdza się, że „Spółdzielnia jest autonomicznym stowarzyszeniem osób, które dobrowolnie zrzeszają się w celu osiągnięcia wspólnych celów gospodarczych, społecznych i kulturalnych poprzez demokratycznie zarządzane przedsiębiorstwo będące wspólną własnością”. Zaakcentowano następujące wartości: demokrację, równość, indywidualną odpowiedzialność, sprawiedliwość, solidarność, otwartość oraz wartości etyczne odpowiedzialności społecznej (Międzynarodowa Federacja Spółdzielni, 1995, str. 1.).

Spółdzielnie działają skutecznie we wszystkich sektorach gospodarki i społeczeństwa, świadcząc usługi socjalne, społeczne, kulturalne, zdrowotne i edukacyjne, oraz wypracowują dobrobyt (Bak i Réti, 2013). Pod koniec XX wieku w Europie rozpowszechniły się spółdzielnie realizujące cele społeczne, takie jak spółdzielnie pracownicze i spółdzielnie socjalne (Virág, 2017).

Ustawa X z 2006 r. o spółdzielniach zdefiniowała ten typ spółdzielni w następujący sposób: „Spółdzielnia jest organizacją posiadającą osobowość prawną, z kapitałem zakładowym w określonej wysokości, działającą na zasadach otwartego członkostwa i kapitału zmiennego, a jej działalność jest ukierunkowana na wspieranie zaspokojenia potrzeb gospodarczych i innych potrzeb społecznych (kulturalnych, edukacyjnych, socjalnych, zdrowotnych) swoich członków” (Ustawa o spółdzielniach /Szövetkezeti törvény, 2006, s. 1.).

Zgodnie z Kodeksem cywilnym, który wszedł w życie w 2013 r., „Spółdzielnia ma osobowość prawną i dysponuje kapitałem pozyskiwanym ze składek członkowskich, działa na zasadach członkostwa otwartego i kapitału zmiennego oraz prowadzi działalność mającą na celu zaspokajanie potrzeb gospodarczych i społecznych swoich członków, przy czym obowiązkiem członka wobec spółdzielni jest

and to help solve social, economic and environmental problems (Costa et al., 2012). Social cooperatives are democratic organisations that are created and governed by their members. Their basic principle is that members participate equally in decision-making and profit sharing (Bronisz et al., 2019).

Social cooperatives usually provide services or products that help the community, such as grocery stores, cleaning services, energy services or social services. Social cooperatives place a strong emphasis on sustainability, ethical business practices, and social and environmental impacts (Bozsik et al., 2022).

Social cooperatives play an important role among social enterprises and are increasingly popular in addressing social problems such as unemployment, poverty and inequality (Lipták and Horváth, 2018). Social cooperatives provide economic stability and community support to their members, while also contributing to the benefit of the wider society (Altman, 2009).

Changes in the Hungarian social cooperative system since its inception

The primary forms of cooperatives were already in existence in the 19th and 20th centuries. At the International Congress in 1995, the basic principles of cooperatives included self-determination and open membership, democratic member control, autonomy and independence, and education, training and information. From the 2000s onwards, the social content of cooperatives became increasingly important (Petheő et al., 2010). In Hungary, the legislation regulating the form of social cooperatives was first introduced in 2006: “open membership, an organisation with legal personality operating according to the principles of variable capital, whose general objective is to help meet the economic and social (cultural, educational, social, health) needs of its members; to create working conditions for its unemployed and socially disadvantaged members and to improve their social situation” (Bák, 2010 p. 36). In 2007, funds were allocated through a grant scheme to increase the number of social cooperatives, which set strict conditions (disadvantaged status, long-term unemployment) but which many felt was misdirected because some applicants saw it as an end rather than a means. Nevertheless, a number of social cooperatives have been able to start up thanks to this

wniesienie wkładu majątkowego oraz świadczenie pomocy osobistej na zasadach określonych w statucie.” (Kodeks Cywilny/ PTK, 2013, s. 43)

Spółdzielnia socjalna jest zatem modelem biznesowym, którego celem jest tworzenie wartości dla społeczności oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych, ekonomicznych i środowiskowych (Costa i in., 2012). Spółdzielnie socjalne są demokratycznymi organizacjami tworzonymi i zarządzanymi przez ich członków. Ich podstawową zasadą działania jest równy udział członków w podejmowaniu decyzji i podziale zysków (Bronisz i in., 2019).

Spółdzielnie socjalne zwykle świadczą usługi lub wytwarzają produkty, które pomagają społeczności; mogą to być sklepy spożywcze, usługi sprzątanania, usługi energetyczne lub usługi socjalne. Spółdzielnie socjalne kładą duży nacisk na zrównoważony rozwój, etyczne praktyki biznesowe oraz wpływ społeczny i środowiskowy (Bozsik i in., 2022).

Spółdzielnie socjalne odgrywają ważną rolę wśród przedsiębiorstw społecznych i mają coraz większy wkład w rozwiązywanie problemów społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo i nierówności (Lipták i Horváth, 2018). Spółdzielnie socjalne zapewniają swoim członkom stabilność ekonomiczną i wsparcie społeczne, jednocześnie generują korzyści dla społeczeństwa w szerokim sensie (Altman, 2009).

Jak kształtował się węgierski system spółdzielczy od czasu jego powstania

Pierwotne formy spółdzielczości istniały już w XIX i XX wieku. Na Międzynarodowym Kongresie w 1995 r. określono podstawowe zasady działalności spółdzielni, które obejmowały samostanowienie i otwarte członkostwo, demokratyczną kontrolę członkowską, autonomię i niezależność oraz edukację, szkolenie i informację. Od 2000 roku na pierwszy plan wysuwają się zagadnienia społeczne (Petheő i in., 2010). Na Węgrzech ustawodawstwo regulujące formy spółdzielni socjalnych wprowadzono w 2006 r. Zgodnie z literą prawa spółdzielnia socjalna to „organizacja o członkostwie otwartym, posiadająca osobowość prawną, działająca na zasadach kapitału zmiennego, której ogólnym celem jest pomoc w zaspokajaniu ekonomicznych i społecznych (kulturalnych, edukacyjnych, socjalnych, zdrowotnych) potrzeb jej członków; tworzenie warunków pracy dla bezrobotnych i znajdujących się w niekorzystnej sytuacji socjalnej członków oraz poprawa ich sytuacji socjalnej” (Bák, 2010, s. 36). W 2007 r. w ramach programu dotacji przydzielono środki na zwiększenie liczby spółdzielni socjalnych. Ustanowiono rygorystyczne warunki przyznawania środków wsparcia (grupy znajdujące się w niekorzystnej sytuacji, długotrwałe bezrobocie), które – zdaniem wielu – były źle ukierunkowane, ponieważ niektórzy wnioskodawcy

resource. In 2012, this law was amended, in which the unemployed were no longer included in the definition of the objectives, but the provision of employment for disadvantaged people was maintained, and there was also a change in that local authorities could become members in addition to natural persons (Finta and Póla, 2020). In the 2013 amendment, employment cooperatives were added to the social cooperatives, and the regulation of personal participation and participation based on membership was also highlighted (Csoba, 2017).

The focus of the 2016 amendment to the law is that social cooperatives must have at least one local or national government member in addition to natural persons, in order to prevent abuse. Also, the employment of members has been tightened up, so that members of the cooperative may not work for another employer as members.

The 2019 amendment to the law created the so-called start-up social cooperatives, "which must be founded and operated by a municipality that is a public employer under the public employment legislation and whose founders must include a person who has a public employment relationship with the municipality" (Finta and Póla, 2020).

In Italy, some social cooperatives have a social function (education, social and health services), while others provide jobs for disadvantaged workers. In Spain, all cooperatives that provide social services or employ disadvantaged people are called social cooperatives. In France, social cooperatives bring together workers and municipal organisations for local development projects (Simkó and Tarjányi, 2011).

Materials and methods

The objective of this research was to examine the impact of social cooperatives on the labour market from a regional perspective over the last 10 years. We chose 2012 as the starting point because it was the first year when legislative changes allowed for municipal ownership, because the secondary effect of the 2008 crisis led to a fall in GDP and because the unemployment rate also rose in the same year for the same reasons.

traktowali je raczej jako cel sam w sobie niż środek do realizacji celu. Niemniej jednak wiele spółdzielni socjalnych mogło dzięki tym środkom rozpocząć działalność. W 2012 roku ustawa została znowelizowana: wśród celów działalności spółdzielni nie wymieniano już bezrobotnych, ale utrzymano zapis o zapewnieniu zatrudnienia osobom w niekorzystnej sytuacji, a także wprowadzono zmianę polegającą na tym, że samorządy lokalne mogły stać się członkami spółdzielni na równi z osobami fizycznymi (Finta i Póla, 2020). W nowelizacji ustawy z 2013 r. do spółdzielni socjalnych dodano spółdzielnie pracy, zwrócono również uwagę na uregulowanie partycypacji osobistej i partycypacji opartej na członkostwie (Csoba, 2017).

Zgodnie z nowelizacją ustawy z 2016 r. spółdzielnie socjalne muszą mieć co najmniej jednego członka reprezentującego władze lokalne lub krajo-we w uzupełnieniu osób fizycznych, aby zapobiegać nadużyciom. Zaostrzono również zasady zatrudniania członków, tak aby członkowie spółdzielni nie mogli pracować u innego pracodawcy.

Wraz z nowelizacją ustawy z 2019 r. utworzono tzw. spółdzielnie socjalne typu start-up, „które są zakładane i obsługiwane przez samorząd lokalny będący pracodawcą publicznym zgodnie z przepisami dotyczącymi zatrudnienia, i które założyciele muszą obejmować osobę pozostającą w publicznym stosunku pracy z samorządem lokalnym” (Finta i Póla, 2020).

We Włoszech niektóre spółdzielnie socjalne pełnią funkcję społeczną (edukacja, usługi socjalne i zdrowotne), podczas gdy inne zapewniają miejsca pracy pracownikom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji. W Hiszpanii za spółdzielnie socjalne uznaje się wszystkie spółdzielnie świadczące usługi socjalne lub zatrudniające osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji. We Francji spółdzielnie socjalne zrzeszają pracowników i organizacje miejskie w ramach projektów rozwoju lokalnego (Simkó i Tarjányi, 2011)

Materiały i metody

Badano wpływ spółdzielni socjalnych na rynek pracy z perspektywy regionalnej na przestrzeni ostatnich 10 lat. Jako punkt wyjścia wybrano rok 2012, ponieważ był to pierwszy rok, w którym wprowadzono zmiany w prawie dopuszczające ustanowienie własności komunalnej. Ponadto wtórny efekt kryzysu z 2008 roku doprowadził do spadku PKB w tym roku; z tych samych powodów wzrosła też stopa bezrobocia.

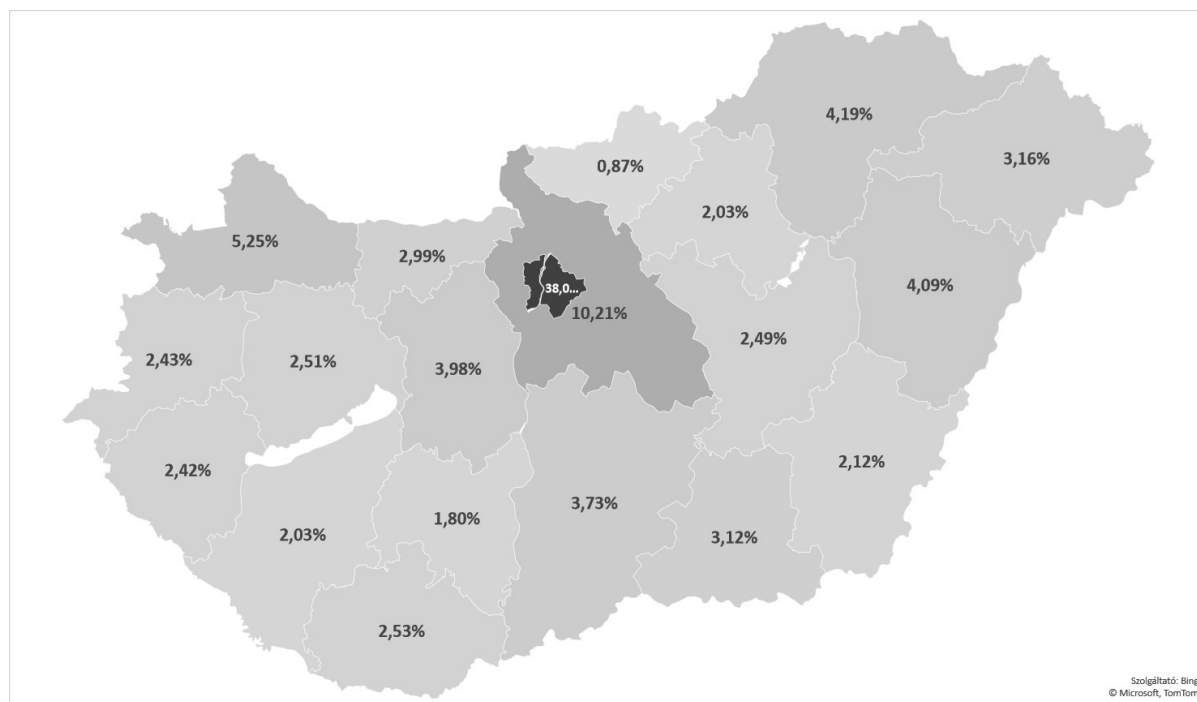

Figure 1. Territorial distribution of GDP in 2012 in Hungary
Rysunek 1 Rozkład terytorialny PKB w 2012 roku na Węgrzech

Source: Based on KSH own editing.

Źródło: Na podstawie opracowania własnego KSH.

It can be seen that the Central Region (then Budapest and Pest County formed the Central Hungarian Region) generated about half of GDP (48.26%, of which Budapest is 38.05% and Pest County 10.21%), which shows a high degree of concentration. Of the other counties, only Győr-Moson-Sopron accounted for more than 5%.

Można zauważyć, że Region Centralny (wówczas Budapeszt i Peszt tworzyły region Węgier Środkowych) generował około połowy PKB (48,26%, z czego Budapeszt 38,05% i Peszt 10,21%), co świadczy o wysokim stopniu koncentracji. Spośród innych okręgów tylko Győr-Moson-Sopron generowało ponad 5%.

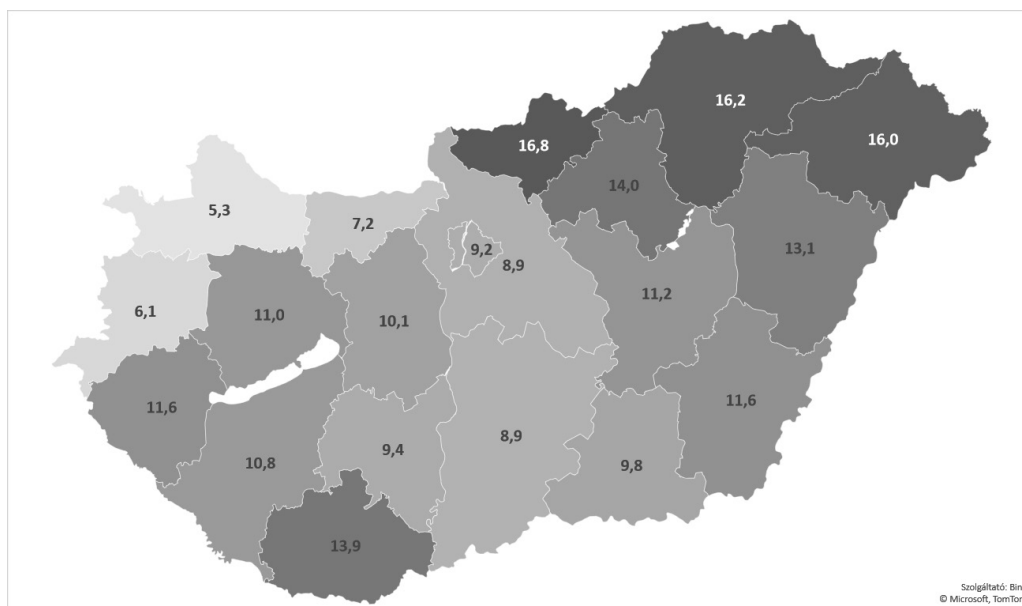

Figure 2. Unemployment rate in 2012 in Hungary
Rysunek 2 Wskaźnik bezrobocia w 2012 r. na Węgrzech

Source: Based on KSH own editing.

Źródło: Na podstawie opracowania własnego KSH.

Figure 2 shows the counties with high unemployment rates in 2012. The national average was around 11%, with significantly higher rates in the northern, north-eastern and Baranya counties.

The final period of the research interval is 2021, as the reporting data for 2022 were not yet available at the time of the creation of the database.

It was assumed that legislative changes and subsidies would have a positive impact on the number of enterprises and, through them, on the labour market effects generated by enterprises. To verify this assumption and answer the research question, first of all a database was created. The database is based on the social cooperatives retrieved from the Opten system. Here the keyword for the search was social cooperative, and the criteria given were that it should be a functioning social cooperative. The resulting list contained 1269 enterprises. The enterprises were then classified by county and region on the basis of their address data. For this analysis, it also needed financial, income and number of employees of the enterprises examined for the time period under consideration, so the necessary data was downloaded from the ORBIS database by running a search on the tax numbers of the enterprises. For the period under study (2012-2021), the data on the number of employees and personnel costs, turnover and profit before tax, and the size of the enterprise's assets were obtained. In addition to the data on enterprises, we used county-level GDP and labour market statistics from the HCSO.

After collecting the data, the statistical methods needed to answer the research questions were selected. In the analysis, the study visualised primarily a spatial distribution with a regional focus. Spatial analysis and ratios were used in the calculations. Excel and IBM SPSS 26 were used for analyses and visualisations.

Results

As a first step, the number of active social cooperatives per year over the target period were examined. The classification was carried out according to the KSH definition, i.e. a social cooperative was considered to be an active enterprise in a given year if it had a turnover or employees. After classification, the evolution of the number of enterprises was plotted in time series.

Rysunek 2 przedstawia okręgi o wysokiej stopie bezrobocia w 2012 roku. Średnia krajowa wynosiła około 11%, przy znacznie wyższych wskaźnikach w okręgach północnym, północno-wschodnim i Baranya.

Okres analizy kończy rok 2021, ponieważ dane sprawozdawcze za rok 2022 nie były jeszcze dostępne w momencie tworzenia bazy danych.

Zakładano, że zmiany legislacyjne i dotacje pozytywnie wpłyną na liczbę przedsiębiorstw, a przez to na efekty rynkowe generowane przez przedsiębiorstwa. Aby zweryfikować to założenie i odpowiedzieć na pytanie badawcze, w pierwszej kolejności zbudowano bazę danych. Stworzono bazę danych dotyczących spółdzielni socjalnych z systemu Opten. Słowem kluczowym w wyszukiwaniu była spółdzielnia socjalna. W kryteriach przyjęto, że powinna to być spółdzielnia socjalna prowadząca aktywną działalność. Uzyskano listę 1269 przedsiębiorstw. Następnie przedsiębiorstwa sklasyfikowano według okręgów i regionów na podstawie danych adresowych. W analizie uwzględniono również dane finansowe, dane na temat dochodów i liczby pracowników analizowanych przedsiębiorstw w danym okresie. Niezbędne dane pozyskano z bazy ORBIS, z wykorzystaniem funkcji wyszukiwania numerów podatkowych przedsiębiorstw. Dysponowano danymi za badany okres (2012-2021) o liczbie pracowników i kosztach osobowych, obrotach i zysku przed opodatkowaniem oraz majątku przedsiębiorstwa. Oprócz danych dotyczących przedsiębiorstw wykorzystano statystyki dotyczące PKB i rynku pracy na poziomie okręgów z HCSO.

Po zebraniu danych wybrano metody statystyczne potrzebne do uzyskania odpowiedzi na pytania badawcze. W analizie zwizualizowano przede wszystkim rozkład przestrzenny z podziałem na okręgi. W obliczeniach wykorzystano analizę przestrzenną i wskaźniki. Do analiz i wizualizacji wykorzystano programy Excel i IBM SPSS 26.

Wyniki

W pierwszym etapie zbadano, ile spółdzielni socjalnych rocznie prowadziło aktywną działalność w okresie docelowym. Klasyfikacji dokonano zgodnie z definicją KSH, tj. za przedsiębiorstwo prowadzące aktywną działalność w danym roku uznawano spółdzielnię socjalną, która wykazała obrót lub zatrudniała pracowników. Po dokonaniu klasyfikacji prześledzono ewolucję liczby przedsiębiorstw w szeregach czasowych.

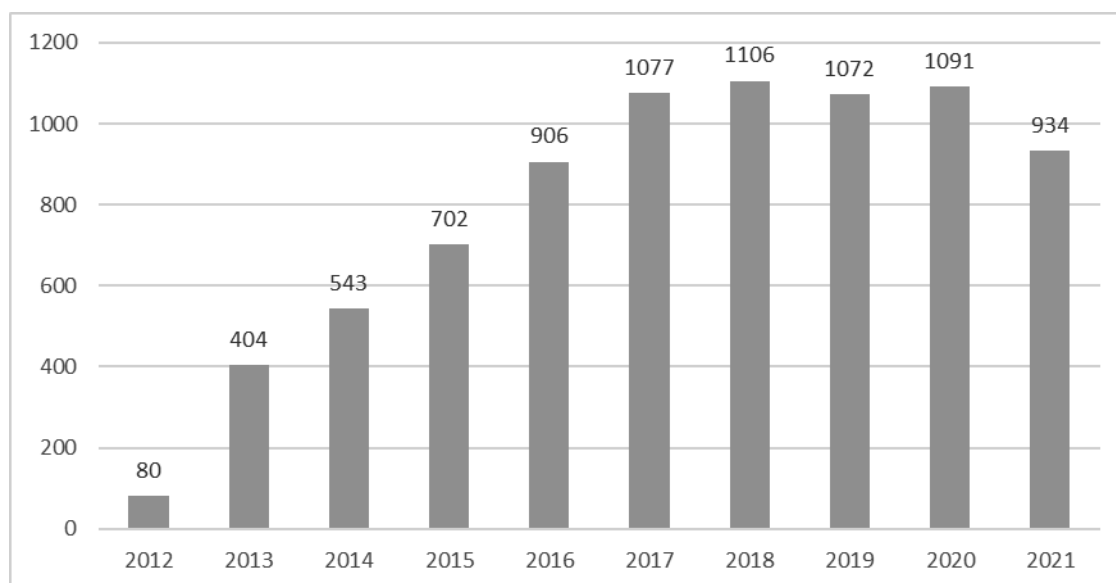

Figure 3. Evolution of the number of social enterprises between 2012 and 2021 in Hungary
Rysunek 3 Ewolucja liczby przedsiębiorstw społecznych w latach 2012-2021 na Węgrzech

Source: Own editing.

Źródło: Opracowanie własne.

Figure 3 shows that the number of social enterprises, which was only 80 in 2012, has grown by leaps and bounds due to the emergence of needs, legislative changes and subsidies. The growth continued unabated until 2018, when the number of enterprises reached its peak with 1106 enterprises. After that, there was a decline due to market consolidation, first at a slower pace and then a larger decline between 2020 and 2021. The latter can also be explained by the difficult economic situation caused by the coronavirus epidemic. The territorial distribution of the 80 social cooperatives was very diverse, with at least one social cooperative in each of our territorial units. Most of them (8 enterprises) were located in the county of Hajdú-Bihar, but the three counties in the north-eastern corner of the country were home to 22 enterprises. Three counties also had one cooperative. Overall, the following can be said by region in 2012:

Rysunek 3 wskazuje, że liczba przedsiębiorstw społecznych, która w 2012 roku wynosiła zaledwie 80, wzrosła skokowo w związku z nasileniem niezaspokojonych potrzeb, zmianami legislacyjnymi i dotacjami. Wzrost trwał nieprzerwanie do 2018 r., w którym to liczba przedsiębiorstw wzrosła do 1106. Następnie nastąpił spadek liczby przedsiębiorstw społecznych z powodu konsolidacji rynku, najpierw w wolniejszym tempie, a następnie miał miejsce większy spadek między 2020 a 2021 rokiem. Można to tłumaczyć trudną sytuacją gospodarczą spowodowaną epidemią koronawirusa. Rozmieszczenie terytorialne 80 spółdzielni socjalnych było bardzo zróżnicowane, przy czym w każdej z jednostek terytorialnych działała co najmniej jedna spółdzielnia. Większość z nich (8 przedsiębiorstw) działała w okręgu Hajdú-Bihar, ale w trzech okręgach w północno-wschodnim regionie kraju działały 22 przedsiębiorstwa. W trzech okręgach działała jedna spółdzielnia. W ogólnym ujęciu uzyskano następujące dane z 2012 roku w podziale na regiony:

Table 2. Social cooperatives in operation in 2012**Tabela 2.** Spółdzielnie socjalne działające w 2012 roku

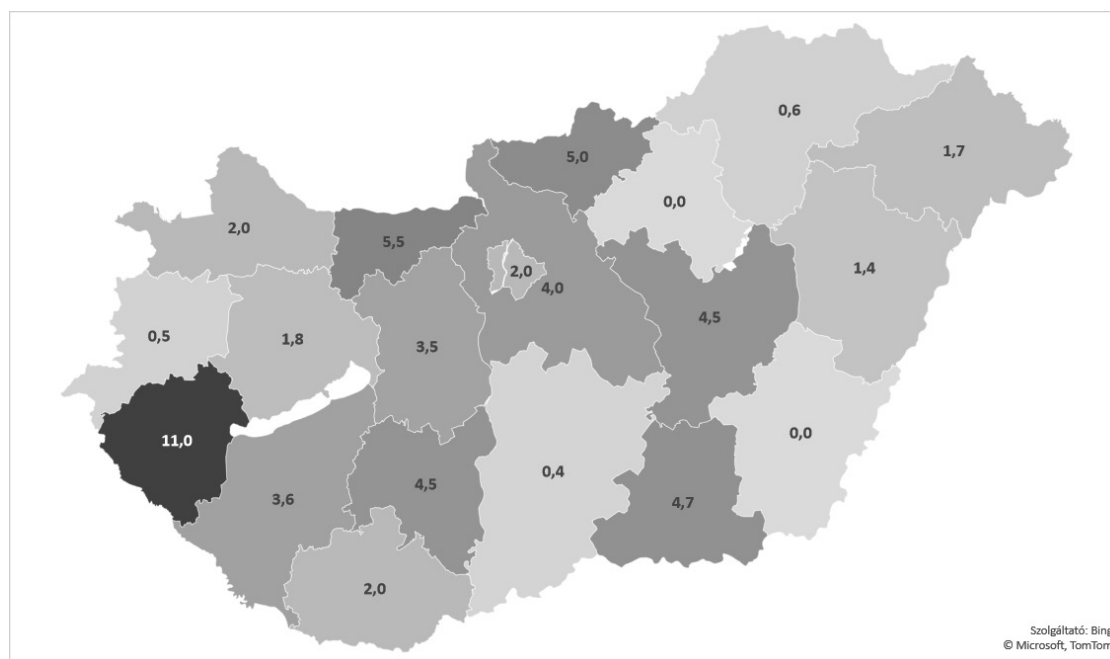
Region / Region	Number of operating social cooperatives / Liczba działających spółdzielni socjalnych
Northern Hungary / Północne Węgry	10
Northern Great Plain / Północna Wielka Nizina	19
Southern Great Plain / Południowa Wielka Nizina	14
Central Hungary / Węgry Środkowe	11
South Transdanubia / Południowy Kraj Zadunajski	12
Central Transdanubia / Środkowy Kraj Zadunajski	10
West Hungary / Węgry Zachodnie	4
Total / Łącznie	80

Source: Own study.

Źródło: Opracowanie własne.

The social cooperatives surveyed employed the most people in Csongrád county, while the fewest were in Heves county. The number of employees per enterprise also varied considerably from one county to another, as shown in Figure 4.

Analizowane spółdzielnie socjalne zatrudniały najwięcej osób w okręgu Csongrád, a najmniej w okręgu Heves. Liczba pracowników przypadająca na przedsiębiorstwo różniła się znacznie w poszczególnych okręgach (Rysunek 4)

Figure 4. Average number of employees by county in 2012 in Hungary**Rysunek 4** Przeciętna liczba pracowników w podziale na okręgi w 2012 na Węgrzech

Source: Own study.

Źródło: Opracowanie własne.

The social enterprises surveyed paid out HUF 565 742 000 in personnel costs in 2012. At the territorial level, Pest County stood out, accounting for 27.41% of these expenses. No such payments were made in Győr-Moson-Sopron or Heves counties. The detailed territorial breakdown is shown in Figure 5. Here again, the central region stands out significantly, as in this region the personnel expenditure paid exceeded HUF 200 million.

Analizowane przedsiębiorstwa społeczne odnotowały w 2012 r. koszty osobowe na poziomie 565 742 000 HUF. W tym kontekście wyróżniał się okręg Pest, na który przypadło 27,41% tych kosztów. W okręgach Győr-Moson-Sopron i Heves nie odnotowano takich płatności. Szczegółowy podział terytorialny przedstawiono na Rysunku 5. Region centralny również pod tym względem wyróżnia się na tle innych regionów, ponieważ poniesione wydatki na personel przekroczyły 200 mln HUF.

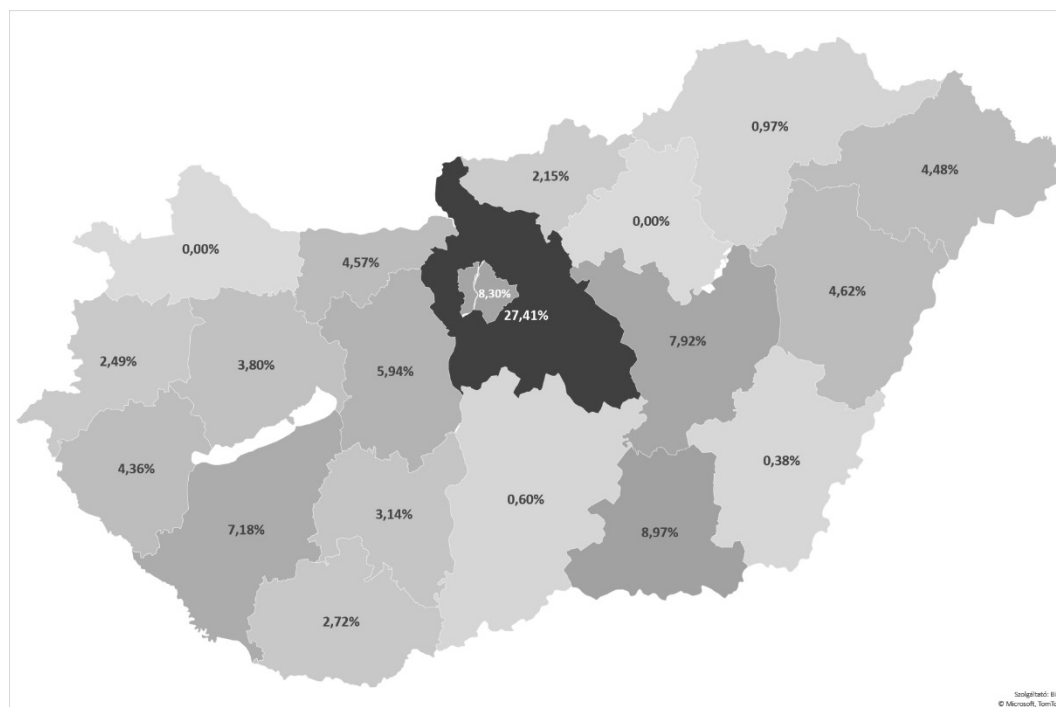

Figure 5. Regional distribution of personnel expenditure paid in 2012 in Hungary
Rysunek 5 Regionalny podział kosztów osobowych poniesionych w 2012 r. na Węgrzech

Source: Own study.

Źródło: Opracowanie własne.

Following the baseline data for 2012, we examined the evolution of the relevant indicators and their territoriality for social cooperatives over the 10 years compared to the baseline year.

The change in the number of enterprises from 80 to 934 is significant. The most significant increase was in Borsod County, which is very positive, as the aim of social cooperatives in Hungary is primarily to provide work for people in disadvantaged areas through the cooperative system. The smallest increase was in Vas county (Figure 6).

Odwołując się do danych bazowych za 2012 rok, zbadano ewolucję odpowiednich wskaźników dotyczących spółdzielni socjalnych i ich rozkład geograficzny na przestrzeni 10 lat w porównaniu z rokiem bazowym.

Liczba przedsiębiorstw wzrosła znacząco z 80 do 934. Najbardziej znaczący wzrost miał miejsce w okręgu Borsod, co jest wynikiem bardzo pozytywnym, ponieważ celem spółdzielni socjalnych na Węgrzech jest przede wszystkim zapewnienie pracy ludziom na obszarach w niekorzystnej sytuacji. Najmniejszy wzrost miał miejsce w okręgu Vas (Rysunek 6).

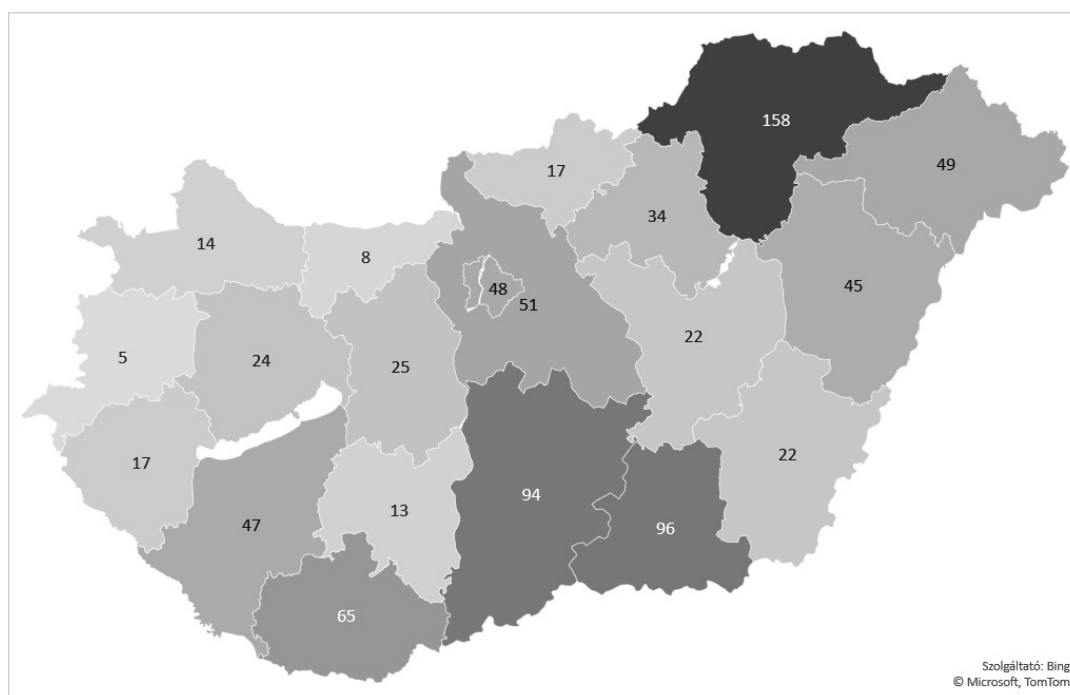

Figure 6. Change in the number of social cooperatives in each county between 2012 and 2021 in Hungary
Rysunek 6 Zmiana liczby spółdzielni socjalnych w poszczególnych powiatach w latach 2012-2021 na Węgrzech

Source: Own study.

Źródło: Opracowanie własne.

The positive statistics are also confirmed by the significant ($p < 0.01$), moderately strong negative ($\rho = 0.461$) relationship between the change in the number of social cooperatives and unemployment rates (Table 3).

Pozytywne statystyki potwierdza również istotna ($p < 0,01$), umiarkowanie silna ujemna ($\rho = 0,461$) zależność między zmianą liczby spółdzielni socjalnych a stopą bezrobocia (Tabela 3).

Table 3. Relationship between changes in the number of social enterprises and changes in the unemployment rate

Tabela 3. Związek między zmianami w liczbie przedsiębiorstw społecznych a zmianami w stopie bezrobocia

Correlations / Korelacje			
		CHUNEMP	CHSC
CHUNEMP	Pearson Correlation / Korelacja Pearsona	1	-0.461*
	Sig. (2-tailed) / Istotność (dwustronna)		0.041
	N	20	20
CHSC	Pearson Correlation / Korelacja Pearsona	-0.461*	1
	Sig. (2-tailed) / Istotność (dwustronna)	0.041	
	N	20	20

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed). /
 Korelacja jest istotna na poziomie 0,05 (dwustronna).

Source: Own calculation.

Źródło: Wyliczenia własne.

The change in the number of social cooperatives has been accompanied by a significant increase in the number of people employed. While in 2012, only 198 people were employed in social cooperatives, this number multiplied by 2021, when 2,535 people were employed in the organisations surveyed. At the same time, the average number of people employed went from 2.47 to 2.71, again a significant improvement.

Zmianie liczby spółdzielni socjalnych towarzyszył znaczny wzrost liczby zatrudnionych. O ile w 2012 r. w spółdzielniach socjalnych zatrudnionych było tylko 198 osób, o tyle liczba ta zwielokrotniła się do 2021 r., kiedy to analizowane organizacje zatrudniały 2535 osób. W tym samym okresie średnia liczba zatrudnionych wzrosła z 2,47 do 2,71, co oznacza kolejną znaczną poprawę. Ta tendencja jest szczególnie

This is particularly true in view of the fact that the figure for enterprises with 1 to 249 employees was only 2.59 in 2021 (Figure 7) (source: KSH).

wyraźna, biorąc od uwagę fakt, że w 2021 r. ten sam wskaźnik wynosił zaledwie 2,59 dla przedsiębiorstw zatrudniających od 1 do 249 pracowników (Rysunek 7) (źródło: KSH).

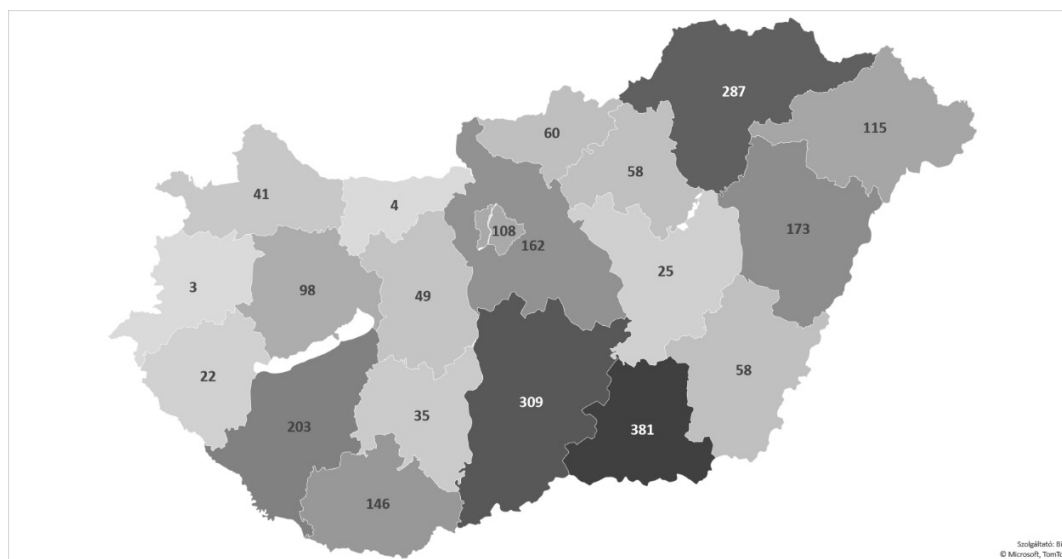

Figure 7. Change in the spatial distribution of number of employed persons in Hungary
Rysunek 7 Zmiana przestrzennego rozkładu liczby zatrudnionych na Węgrzech

Source: Own editing.

Źródło: Opracowanie własne.

The change in the number of employed persons was clearly due to the increase in the number of enterprises, the relationship being significant ($p < 0.01$) and very strong ($\rho = 0.874$), so that the increase in the number of social cooperatives had a positive impact on the number of employed persons (Table 4).

Zmiana liczby zatrudnionych wyraźnie wynikała ze wzrostu liczby przedsiębiorstw, przy czym zależność była istotna ($p < 0,01$) i bardzo silna ($\rho = 0,874$), a wzrost liczby spółdzielni socjalnych miał pozytywny wpływ na liczbę zatrudnionych (Tabela 4).

Table 4. Relationship between the change in the number of social enterprises and the change in the number of persons employed

Tabela 4. Związek między zmianami w liczbie przedsiębiorstw społecznych a zmianami w liczbie zatrudnionych

Correlations / Korelacje			
		CHSC	CHEMP
CHSC	Pearson Correlation / Korelacja Pearsona	1	0.874**
	Sig. (2-tailed) / Istotność (dwustronne)		0.000
	N	20	20
CHEMP	Pearson Correlation / Korelacja Pearsona	0.874**	1
	Sig. (2-tailed) / Istotność (dwustronne)	0.000	
	N	20	20

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).
Korelacja jest istotna na poziomie 0,01 (dwustronna).

Source: Own editing.

Źródło: Opracowanie własne.

The last aspect examined was the change in personnel costs. In this case, it was found that, as with the number of employees, there was a significant increase in personnel expenditure paid in places

Ostatnim analizowanym aspektem była zmiana kosztów osobowych. W tym przypadku stwierdzono, że podobnie jak w przypadku liczby zatrudnionych, nastąpił znaczny wzrost kosztów osobowych

where the number of social cooperatives increased (Figure 8).

w miejscach, w których wzrosła liczba spółdzielni socjalnych (Rysunek 8).

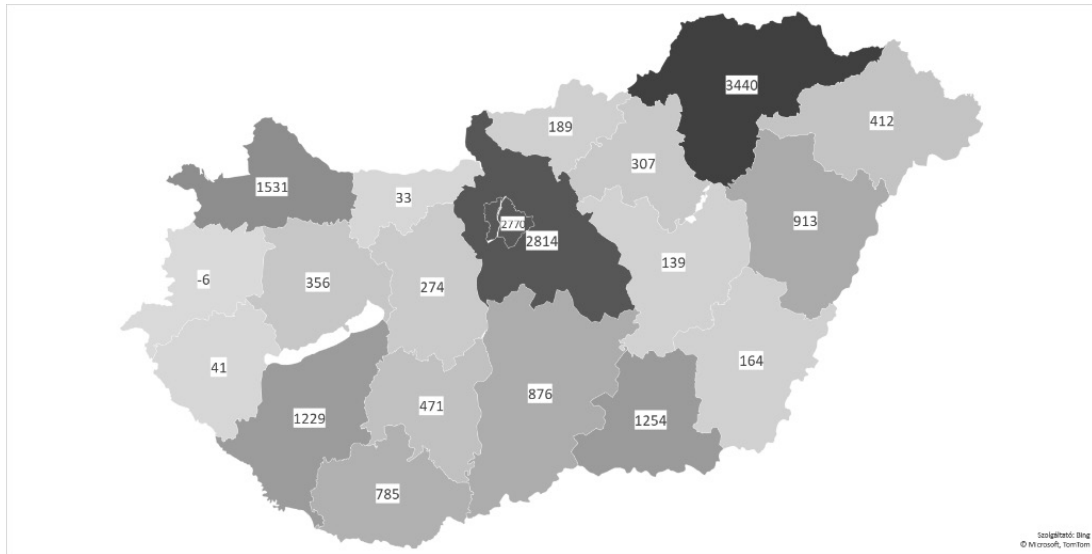

Figure 8. Change in personnel costs paid in Hungary (million HUF)
Rysunek 8. Zmiana w kosztach osobowych na Węgrzech (mln HUF)

Source: Own editing.

Źródło: Opracowanie własne.

In this case the relationship and its significance was also tested, and it was found that the relationship is moderately strong ($\rho = 0.675$) and significant ($p < 0.01$) (Table 5).

Wykazano, że ta zależność jest umiarkowanie silna ($\rho = 0,675$) i istotna ($p < 0,01$) (Tabela 5).

Table 5. The relationship between the change in the number of social enterprises and the change in personnel costs paid

Tabela 5. Związek między zmianami w liczbie przedsiębiorstw społecznych a zmianami w ponoszonych kosztach osobowych

Correlations / Korelacje			
		CHSC	CHCEMP
CHSC	Pearson Correlation / Korelacja Pearsona	1	0.675**
	Sig. (2-tailed) / Istotność (dwustronna)		0.001
	N	20	20
CHCEMP	Pearson Correlation / Korelacja Pearsona	0.675**	1
	Sig. (2-tailed) / Istotność (dwustronna)	0.001	
	N	20	20
** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed). Korelacja jest istotna na poziomie 0,01 (dwustronna).			

Source: own editing.

Źródło: opracowanie własne.

Conclusions

The objective of this research was to examine the last 10 years of social cooperatives, i.e. the activity of cooperatives since the changes in 2012, and the relationship between changes in their main characteristics (number, regional distribution, number of jobs created) and changes in labour market data. At the beginning of the work the

Wnioski

W tym badaniu analizowano działalność spółdzielni socjalnych przez ostatnią dekadę, tj. od zmian wprowadzonych w 2012 r., oraz zależność między zmianami w ich głównej charakterystyce (liczba spółdzielni, rozmieszczenie regionalne, liczba utworzonych miejsc pracy) a zmianami w sytuacji na rynku pracy. Na początku badania dokonano przeglądu

legal background of social enterprises and social cooperatives were reviewed and the main findings in the literature were summarised. It also sought to complement the known models with Hungarian practice.

For this analysis, the last 10 years' accounts of operating social cooperatives were examined, and the results were based on the findings. The results show that the impact of the legislative changes introduced in the early 2010s, the negative labour market trends following the crisis and the subsidies related to social cooperatives have been very positive on the number of social cooperatives, and their number has increased more than tenfold (80→934). Growth was particularly high in those counties where there was a real need for such organisations, mainly due to higher than average unemployment figures. Borsod County, one of the most disadvantaged regions of the country, should be highlighted, where the number of social cooperatives alone has doubled the national number in 2012 (158). It has also confirmed that an increase in the number of enterprises has a positive impact on unemployment figures and on the income of workers. The number of employees has increased (from 198 to 2,535) and the average number of employees in social cooperative enterprises has also increased (from 2.47 to 2.71). In addition, it confirmed the relationship between the increase in the number of social cooperatives and the decrease in the unemployment rate, and that the increase in the number of social cooperatives has a significant ($p < 0.01$), strong positive ($\rho = 0.874$) relationship with the number of employees, and a similarly significant ($p < 0.01$), strong positive ($\rho = 0.675$) relationship with the change in personal inputs.

At the end of the analysis period, the number of active social cooperative enterprises started to decline, but this trend is much slower than the explosive growth at the beginning of the period. There are many examples of businesses in a particular area merging and continuing their useful activities.

Acknowledgement

The research is supported by the Research Centre at Faculty of Business and Economics (No. PE-GTK-GSKK A095000000-6) of University of Pannonia (Veszprém, Hungary).

podstaw prawnych regulujących działalność przedsiębiorstw społecznych i spółdzielni socjalnych oraz podsumowano główne ustalenia z literatury przedmiotu. Podjęto też próbę uzupełnienia znanych modeli praktykami wypracowanymi na Węgrzech.

Na potrzeby analizy pozyskano dane na temat rozliczeń działalności spółdzielni socjalnych z ostatnich 10 lat, a ustalenia oparto na uzyskanych wynikach. Wyniki wskazują, że wpływ zmian legislacyjnych wprowadzonych na początku 2010 roku, negatywnych trendów na rynku pracy po kryzysie oraz dotacji na rzecz spółdzielni socjalnych wpłynął pozytywnie na liczbę spółdzielni socjalnych, która wzrosła ponad dziesięciokrotnie (80→934). Szczególnie wysoki wzrost odnotowano w tych okręgach, w których istniało realne zapotrzebowanie na tego typu organizacje, głównie ze względu na wyższe niż przeciętnie wskaźniki bezrobocia. Na szczególną uwagę zasługuje okręg Borsod, jeden z regionów w najbardziej niekorzystnej sytuacji, w którym sama liczba spółdzielni była dwukrotnie wyższa niż liczba spółdzielni w całym kraju w 2012 r. (158). Potwierdzono również, że wzrost liczby przedsiębiorstw pozytywnie wpływa na wskaźniki bezrobocia i dochody pracowników. Wzrosła liczba zatrudnionych (ze 198 do 2535) oraz przeciętna liczba zatrudnionych w spółdzielniach socjalnych (z 2,47 do 2,71). Dodatkowo potwierdzono związek między wzrostem liczby spółdzielni socjalnych a spadkiem stopy bezrobocia oraz wykazano, że wzrost liczby spółdzielni socjalnych ma istotny ($p < 0,01$), silny dodatni ($\rho = 0,874$) związek z liczbą zatrudnionych oraz podobnie istotny ($p < 0,01$), silnie dodatni ($\rho = 0,675$) związek ze zmianą w kosztach osobowych.

Pod koniec analizowanego okresu liczba aktywnych spółdzielni socjalnych zaczęła spadać, ale trend ten jest znacznie wolniejszy niż gwałtowny wzrost na początku tego okresu. Istnieje wiele przykładów przedsiębiorstw na danym obszarze, które połączyły się i kontynuują swoją pożyteczną działalność.

Podziękowania

Badania współfinansowane przez Centrum Badań Wydziału Biznesu i Ekonomii (nr PE-GTK-GSKK A095000000-6) Uniwersytetu w Panonii (Veszprém, Węgry).

References:

1. Altman, M. (2009). *History and theory of cooperatives, in international encyclopedia of civil society*, Anheier H., Toepler A., eds., Springer, 2009 , Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1542255>
2. Bak, K., Réti, M. (2013). *A szövetkezetek szociál/foglalkoztatáspolitikában betöltött szerepéről, a nemzetközi és a magyar szövetkezeti jogalkotás irányairól. Agrár- és Környezetjog*, pp. 23-38. (In Hungarian).
3. Bak, K. (2010). *A szociális gazdaság intézményesített megoldásai, különös tekintettel a szociális szövetkezetekre. Jogi Tanulmányok* (In Hungarian).
4. Bogdány, E., Balogh, Á., Csizmadia, T., Polák-Weldon, R. (2012). *Future Employee Preferences in the Light Of Organizational Culture. In Knowledge and Learning: Global Empowerment*. Proceedings of the Management, Knowledge and Learning International Conference 2012 (pp. 363-371). International School for Social and Business Studies, Celje, Slovenia.
5. Bozsik, S., Lipták, K., Szemán, J., Musinszki, Z. (2022). *Sustainability of the Hungarian Social Cooperatives*. In: Bilgin, M.H., Danis, H., Demir, E., Zaremba, A. (eds) *Eurasian Business and Economics Perspectives*. Eurasian Studies in Business and Economics, vol 21. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-94036-2_10
6. Brdulak, J., Florczak, E. (2022). A social enterprise within the meaning of the Social Economy Act in the context of economic theory and practice / Przedsiębiorstwo społeczne w ujęciu ustawy o ekonomii społecznej versus teoria i praktyka gospodarcza. *Economic and Regional Studies*, 15(4), 492-508. <https://doi.org/10.2478/ers-2022-0033>
7. Bronisz, U., Jakubowski, A., Miszczuk, M., Miszczuk, A. (2019). Social Economy Entities as a Practical Instrument to Enhance Social Inclusion in Poland, In: *EU Social Inclusion Policies in Post-Socialist Countries. Top-Down and Bottom-Up Perspectives on Implementation*, Publisher: Routledge, DOI: 10.4324/9780429434549-9
8. Cembalo, L., Migliore, G., Schifani, G. (2013). Sustainability and new models of consumption: The Solidarity Purchasing Groups in Sicily. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, 26(1), 281–301.
9. Civil Code (2013). évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (In Hungarian).
10. Cooperatives Act (2006). évi X. törvény a szövetkezetekről (In Hungarian).
11. Costa, E., Andreus, M., Carini, C. (2012). Exploring the efficiency of Italian social cooperatives by descriptive and principal component analysis. *Serv Bus* 6, 117–136. <https://doi.org/10.1007/s11628-011-0131-9> (In Hungarian).
12. Csoba, J. (2017). *A szociális földprogram társadalmi és munkaerőpiaci integrációs szerepe a vidéki Magyarországon* (e-könyv). Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó (In Hungarian).
13. Dees, J. G. (1998). *The meaning of "social entrepreneurship"*. Stanford University: Draft Report for the Kaufman Center for Entrepreneurial Leadership, 6 pp.
14. Finta, I., Póla, P. (2020). *Szociális szövetkezetek periférikus térségekben – a sikeres működés feltételei és akadályai*. Tér és Társadalom, pp. 142-169 (In Hungarian).
15. Mort, G. S., Weerawardena, J., Carnegie, K. (2003). Social entrepreneurship: Towards conceptualisation. *International Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*, 8(1), pp. 76-89.
16. Graziano, P. R., Forno, F. (2012). Political consumerism and new forms of political participation: The Gruppi di Acquisto Solidale in Italy. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 644(1), 121-133.
17. Haugh, H. (2007). Community–Led Social Venture Creation. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 31(2), 161–182. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6520.2007.00168.x>
18. International Federation of Cooperatives (1995). *Statement by the International Federation of Cooperatives on cooperative identity*.
19. Lepoutre, J., Justo, R., Terjesen, S., Bosma, N. (2013). Designing a global standardized methodology for measuring social entrepreneurship activity: the Global Entrepreneurship Monitor social entrepreneurship study. *Small Bus Econ* 40, 693-714. DOI 10.1007/s11187-011-9398-4
20. Kirwan, T. (2006). The interpersonal world of direct marketing: Examining conventions of quality at UK farmers' markets. *Journal of Rural Studies*, 22(3), 301-312.
21. Kis, K., Kovács, H., Szatmári, G. and Tóth, M. (2016). *A szociális szövetkezetek szerepe a vidékfejlesztésben - Esettanulmány: A Bergendóc Szociális Szövetkezet működésének és eredményeinek értékelése*. Jelenkori társadalmi és gazdasági folyamatok, pp. 9-34 (In Hungarian).
22. Lipták, K., Horváth, K. (2018). Társadalmi innovációk szerepe a foglalkoztatáspolitikában és a vidékfejlesztésben. (The role of social innovation in employment policy and rural development.) *Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek*, 15(3), p. 55-68 (In Hungarian).

23. Liptak, K., Szűcsné Markovics, K., Horváthné Csolák, E., Musinszki, Z. (2022). A successful social enterprise in Hungary 15(2), 220-236. <https://doi.org/10.2478/ers-2022-0015>
24. Marsden, T., Smith, E. (2005). Ecological entrepreneurship: Sustainable development in local communities through quality food production and local branding. *Geoforum*, 36(4), 440-451.
25. Migliore, G., Schifani, G., Dara Guccione, G., Cembalo, L. (2014). Food community networks as leverage for social embeddedness. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, 27(4), 549-567.
26. Obermayer, N., Csizmadia, T., Máté Hargitai, D. (2022). Influence of Industry 4.0 technologies on corporate operation and performance management from human aspects. *Meditari Accountancy Research*, 30(4), 1027-1049.
27. Peredo, A. M., McLean, M. (2006). Social entrepreneurship: A critical review of the concept. *Journal of world business*, 41(1), 56-65.
28. Petheő, A. I. et al. (2010). *A szociális szövetkezetek működésimodelljének kidolgozása foglalkoztatás elősegítése érdekében*. Budapest: ismeretlen szerző (In Hungarian).
29. Petheő, A. I., (2008). Szociális szövetkezet, avagy visszatérés a gyökerekhez. *Közgazdász Fórum*, pp. 41-48 (in Hungarian).
30. Pomerantz, M. (2003). The business of social entrepreneurship in a “down economy”. *In Business* 25(3), pp. 25-30.
31. Simkó, J., Tarjányi, O. (2011). *A szociális szövetkezetek és a támogatásukat célzó programok vizsgálata*. OFA: ismeretlen szerző (In Hungarian).
32. Siposné Nándori, E. (2020). A társadalmi vállalkozások munkaerőpiaci szerepe. *Területi Statisztika*, 60(2): 211–223. DOI: 10.15196/TS600205 (In Hungarian).
33. Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége. (1995). *A szövetkezés nemzetközi alapelvei*. Manchester: ismeretlen szerző (In Hungarian).
34. Szövetkezeti törvény (2006) (In Hungarian).
35. Szűcsné Markovics, K., Sasvári, P. (2015). A társadalmi vállalkozások működését akadályozó tényezők, különös tekintettel a finanszírozási nehézségekre, *Északmagyarországi Stratégiai Füzetek XII. évf. 2* (In Hungarian).
36. Virág, Á. (2017). *Az Észak-alföldi régió szociális szövetkezeteinek működési sajátosságai*. Párbeszéd -szociális munka folyóirat (In Hungarian).

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.pl>) allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.